

El llenguatge

Ambigüitats

El nostre llenguatge és, de fet, molt més ambigu del que sembla. Són nombrosíssims els mots que tenen dues o més significacions o que poden exercir més d'una funció gramatical, encara que en la majoria dels casos l'aplicació o la col·locació d'aquest mot en una frase no permet que la diversitat del seu significat o la multiplicitat de les seves funcions originin cap ambigüitat. El context general, a més, s'encarrega també de desfer moltes possibles ambigüitats. I, encara, en alguns casos, es pot esdevenir que els dos sentits amb què pot ésser presa una frase a causa de l'ambivalència d'un dels mots que la componen, convinguin, tots dos, a la situació concreta en què aquesta frase és dita. I que, per tant, el parlant o autor de la frase pugui prescindir d'aquest fet sense por que el seu pensament sigui mal interpretat o la seva intenció desvirtuada.

Un mot que té múltiples funcions és el terme gramatical *que*. En una oració com *Agafa l'abric, que trobaràs a l'armari* és un pronom relatiu: substitueix l'antecedent *l'abric*. En canvi, en l'oració *Agafa l'abric, que fa fred* és una conjunció de causa: introdueix l'oració en què s'indica la causa que fa dir a algú que un altre agafi l'abric. En la primera oració que no pot ésser sinó pronom relatiu i en la segona no pot ésser altra cosa que conjunció causal.

Però en una oració com *Deixeu de fer-li retrets, que no condueixen a res*, el mot que hi pot ésser considerat alhora com un terme relatiu i com una conjunció causal. En el primer cas equivaldria a *Deixeu de fer-li retrets, els quals no condueixen a res* i en el segon *Deixeu de fer-li retrets, perquè no condueixen a res*. És poc probable que en un cas pràctic importés al parlant de marcar aquesta distinció, és a dir, que l'interessés de decidir-se per un significat amb exclusió de l'altre, perquè, com hem dit, tots dos convenen a una mateixa situació. Bé es pot esdevenir, però, que importi realment d'eliminar la més mínima possibilitat d'ambigüitat, encara que només sigui purament gramatical. La solució, en l'exemple que hem proposat, és la que també hem indicat: substituir un *que* relatiu explicatiu per el qual (plural, els quals) i un *que* causal per la conjunció *perquè*.

Albert Janó